

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “การสื่อสารสุขภาพที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-วุ่นเล็ก” ทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและกลวิธีในการสื่อสารสุขภาพในรูปแบบละครโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัย 11-14 ปี และความคิดเห็นของเด็ก วัยรุ่น ผู้ปกครอง และแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาเด็กที่มีต่อละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-วุ่นเล็ก” ทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ตัวแทนผู้ผลิตละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-วุ่นเล็ก” จำนวน 2 คน และแพทย์ผู้เชี่ยวชาญจิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น จำนวน 1 คน การสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group) กลุ่มเป้าหมายของการผลิตละครโทรทัศน์ อันได้แก่ เด็ก วัยรุ่นและผู้ปกครอง จำนวน 8 ครอบครัว เป็นจำนวน 23 คน โดยให้ชมละครตอนตัวอย่างทั้ง 8 ตอน

ผลการศึกษาพบว่า แนวคิดในการสื่อสารสุขภาพของผู้ผลิตมีจุดมุ่งหมายในการนำเสนอต่อกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กและวัยรุ่นในช่วงอายุ 11-14 ปี ที่มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการจากวัยเด็กไปสู่วัยรุ่น เพื่อให้เด็ก วัยรุ่นและผู้ปกครองเข้าใจพัฒนาการ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการดูแลสุขภาพเด็กและวัยรุ่นได้ โดยมีกระบวนการสร้างสรรค์เรื่องราวของละคร คือ กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เป็นผู้กำหนดประเภทเรื่องในการนำเสนอปัญหาของเด็กในวัยที่กำลังเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัยรุ่น ส่วนการกำหนดเรื่องราว และการสร้างโครงเรื่อง ผู้เขียนบทโทรทัศน์เป็นผู้สร้างสรรค์จากความรู้และประสบการณ์ของตนเอง ทั้งในอดีตและปัจจุบัน โดยจำลองครอบครัวที่สามารถเป็นตัวแทนของครอบครัวทั่ว ๆ ไป ในสังคม ที่มีตัวละครหลักเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการสื่อสาร และสร้างตัวละครแวดล้อมที่มีความหลากหลาย จากนั้นจึงนำประเด็นปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับเด็กและวัยรุ่นมาสร้างสถานการณ์ให้เกิดเรื่องราวต่าง ๆ ขึ้น

ส่วนกลวิธีการนำเสนอ นั้น ผู้ผลิตนำเสนอเรื่องราวที่เป็นละครสั้นจบในตอน โดยใช้กลวิธีการดำเนินเรื่อง 5 ขั้นตอน ได้แก่ มีการเปิดเรื่อง การผูกปม จุดวิกฤต จุดสูงสุดทางอารมณ์ของเรื่อง และการคลี่คลายเรื่อง ใช้กลวิธีการสร้างความน่าสนใจ 4 วิธี ได้แก่ การเกริ่นสถานการณ์ การสร้างความระทึกใจ การใช้ความบังเอิญ การสร้างตอนจบเรื่องที่น่าสนใจ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการจบแบบมีความสุข มีกลวิธีการสอดแทรกสาระ ได้แก่ การแทรกเนื้อหาที่แฝงข้อคิดและคติการดำเนินชีวิตผ่านคำพูดของตัวละครสำคัญ ได้แก่ พ่อแม่ และครู และการสรุปเรื่องที่มีความหมาย

ในด้านความคิดเห็นจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญจิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น พบว่า ครอบครัวมีความสำคัญต่อเด็กและวัยรุ่น มีบทบาทในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมที่สอดคล้องกับพัฒนาการอย่างยิ่ง แต่ควรปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้สั่งการเป็นการรับฟังมากขึ้น เพื่อให้สามารถ

เป็นที่ปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ให้ลูกได้ ดังนั้นสื่อมวลชนควรมีบทบาทในการนำเสนอเนื้อหาสาระให้พ่อแม่มีทักษะในการสื่อสารกับลูก เพื่อให้ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่สร้างคุณภาพชีวิตให้เด็กและวัยรุ่น

ส่วนความคิดเห็นของเด็ก วัยรุ่น และผู้ปกครอง พบว่า ละครโทรทัศน์ เรื่อง “วัยรุ่น-รุ่นเล็ก” สามารถนำเสนอได้อย่างสนุกสนาน มีเนื้อหาสาระที่ทำให้ครอบครัวสามารถเข้าใจพัฒนาการของเด็กและวัยรุ่นได้ตามประเด็นสุขภาพทั้ง 4 มิติ ได้แก่ สุขภาพทางกาย สุขภาพทางใจ สุขภาพทางสังคม และสุขภาพทางจิตวิญญาณ และทำให้เกิดการสนทนาภายในครอบครัวที่สามารถพูดคุยกับลูก เพื่อปลูกฝังแนวคิด ทศนคติที่ดีให้กับลูกไปใช้ในการอยู่ร่วมกับสังคมได้